

1564

מדינת ישראל
הכנסת

פרוטוקול מספר 22/ב'
מישיבת הועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג', כ"ג אדר ב' תשי"ז - 26.3.57
בשעה 09.45

משתתפים:

י. ריפתין - יו"ר
א. וילנסקה
י. ישעיהו
ח. לנדאו
ח. ס. סלימאן

מזכירים:

מר אברזי - משרד הפנים
מר לנדמן - משרד הפנים

סדר-היום:

1. טיוטת הדיון בשאלת הסובסידיזציה של
הישוב הערבי;
2. שונות.

היו"ר י. ריפתין: פותח את הישיבה.

האם לא כדאי היה לקבוע דשימה של הישובים
הערביים ובהתאם לגודלם לקבוע את התור של התארגנותם הסובסידיאלית,
פדי שימיה קנה-מידה אובייקטיבי כלשהו? בציבור שומעים מפעם לפעם
על סובסידיאליות של ישוב זן או אחר, ותמיד נשאלת השאלה: למה דווקא
זוהו ישוב? אני מציע שכל ישוב שהגיע לגודל מסוים, יקבל אוטומטית
סטטוס סובסידיאלי.

שנית, אני מציע שמינוי הנציגות במועצה
סמונה יהיה בכל מקרה לפי בטיס של הבחירות הקודמות.

שלישית: צריך לקבוע מועד מחייב של מעבר
אוטומטי סמינויים לבחירות, נניח: שנה אחת.

לגבי שאלת השיתוף של הישובים הערביים
במועצות האזוריות: אני מציע שמשרד הפנים יקבע מפה שמגמתה להגשים
את דעיון השיתוף הזה. אינני מתעלם מן הקשיים, כפי שהוטברו כאן.
הדבר דורש הסברה ומאמצים גם בתוך הישובים הערביים וגם במועצות
האזוריות. אבל צריכה להיות מגמה כזאת, ומפה.

בקשר לפיתוח הכפר הערבי הייתי מציע שמיד
למחר הפגרה נזמן ישיבה בה ישתפו מספר משרדים וגורמים אחרים לשם
דיון יותר סקיף בשאלת הפיתוח של הישוב הערבי. אין ספק שהבטיס
הכלכלי הוא הבטיס הממשי של הפיתוח. כך נזמין למשל את מינהל המים,
גורמים המטפלים בחשמל וכו', כל זה על-יסוד פתיחה של שר הפנים.
לדגרינו של חבר הכנסת דוד הכהן בענין יוזמה מצד החברים, אני תומך
בהם בהחלט.

א. וילנסקה: לגבי עצם הקמת הרשויות המקומיות: כיום יש 16 רשויות מקומיות ערביות בתוך למעלה ממאה ישובים, והענין אינו זז זה שנים. אמנם יש אטלולות שונות, כגון זו של מצב כלכלי וכספי. אבל מתברר כי במקומות שאין בהם רשות מקומית משלמת מס-גולגולת יותר גבוה מאשר במקומות שיש בהם רשות מקומית - 25 לירות לגולגולת לעומת שבע ל"י.

אני מציעה אפוא שוועדת הפנים תמליץ על הקמת רשויות מקומיות כאלו. גם בקודת-המוצא שמקום מסויים עדיין אינו מסוגל או אינו מתאים להיות רשות מקומית איננה בקודת-מוצא מתאימה. וכמובן שאי-הקמת רשויות מקומיות קטורה בהיעדר פיתוח והקמת שירותים הכרחיים כמו מיט וחשמל.

בענין המענקים אני מציעה שהוועדה תמליץ על שירון מלא במענקים ובהקצבה בין הישוב היהודי והערבי. המסופז המרצי של ההוצאות לשירותים בכל העיריות בשנת 1954/55 היה 37 ל"י לגולגולת, ואילו בצרת - 5,9 ל"י לגולגולת. היחס הוא אפוא אחד לששה. המסופז צריך להיות שווה בכל הרשויות.

בענין ההתערבות בעניינים הפנימיים: יש עוגדות של התערבות מצד שר הפנים. למשל: השר התערב לאחרונה בעיריית בצרת בהחלטת המועצה לגבי אחד המהנדסים. שר הפנים אינו צריך לקבוע בניגוד להחלטת הרשות המקומית.

הדבר האחרון שרציתי לעורר: שאלת שטחן של המועצות המקומיות. יש דוגמאות לכך שהממשלה מקצצת את שטח השיפוט שלהן, ובאופן שרירותי ואף אכזרי. למשל: בכפר יאסיף היה שטח השיפוט של המועצה 6500 דונם. באה הממשלה ולקחה מהם כ-6,000 דונם, והשאירה לרשות המקומית של כפר יאסיף בערך 300 דונם. אלו הן גודמות השייכות לתושבים הערביים בכפר יאסיף. טוענים שכאילו האדמה הזאת שייכת לנפקדים. אבל אלה הם תושבי אותו כפר, וגם אם יש ביניהם כאלה שהם נפקדים - הם שייכים לכפר יאסיף ולא למקומות האחרים. קיצוץ זה אינו צודק, ואני מציעה שגם בענין זה תקבל הוועדה המלצה.

ח. ס. סלימאן: אני מציע שמינוי המועצות המקומיות ע"י הממשלה יהיה ל-6 חדשים, ועכ"פ לא למעלה משנה, כפי שהציע היו"ר. לאחר מכן צריכות להתקיים בחירות חוקיות. בדרך זו יגבר שיתוף-פעולה בין תושבי הכפרים. לאחר שיוקמו המועצות, הן יצטרכו לתאם את הפעולות בינן לבין עצמן לטובת האינטרס הכללי.

ח. לנדמן: המוניציפליזציה של הישובים הערביים היא תהליך ממושך שאינו יכול להיעשות ביום אחד, עם הרגלת התושבים לצורת-החיים החדשה. אולי יכול משרד הפנים להמציא לנו מעין לוח-זמנים שקבע לעצמו לפעולה זו: מספר הישובים הערביים, הרוב אוכלוסיתם וכו'.

נאמר לנו ש-93 אלף תושבים ערביים כבר הוכנסו למעגל המוניציפליזציה - כ-40% מכלל הישוב הערבי. בתוך זה - ערבים הגרים בערים מעורבות שלא נדרשה מהם כל יזמה בכורן זה. הייתי מבקש לדעת מהו מספר התושבים הערביים שנכנסו למעגל המוניציפליזציה ביזמתם-הם, כלומר: בישובים ערביים שהורים? דעתי היא שמשרד הפנים חייב להטיל את המוניציפליזציה בתוקף חוק, כפי שעושים בישוב היהודי. המדינה חייבת להטיל עליהם הרגלי-חיים של חברה מודרנית. בכסף עולה לנו הדבר בלאו-הכי, על חשבון משלם-המסים הישראלי. תושבי הכפרים הערביים מצדם אינם נושאים בעול המלא, ואף אינם מקבלים כנראה את מלוא השירותים, הוועדה צריכה אפוא להמליץ עקרונות בפני שר הפנים על ביצוע הדבר בתוקף החוק. הדבר יביא גם ברכה ליחסים שבין השלטון המרכזי והישובים הערביים. הכנת התכנית הזאת צריכה לקחת מספר חדשים, ואני מציע שבסוף אותה תקופה תובא אלינו תכנית מסשית.

ט.ב.

ישיבת ועדת הפנים
26.3.57

סר לנדמן: שמענו את הצעות חברי הוועדה, ונביא אותן לפני שר הפנים. לשאלתו של ח'כ לנדמן בענין מספר התושבים הערביים בישו ביט הערביים הטהורים שהוכנסו למעגל הטוניציפליזציה - הפרטים כלולים בחוברת שהטאנו לחברי הוועדה לפני שבועות אחדים.

היו"ר י. ריפתין: נדמה לי שלגבי השאלות העיקריות היו חברי הכנסת מאוחדים בדעתם: ראשית, שצריך לזרז את תהליך הטוניציפליזציה של הישובים הערביים; שנית, קביעת קנה-מידה טובי-קטיבי לתהליך זה, תקופת חמער בין סינוי לבחירות וכו'; שלישית, שאלת הפיתוח של הישובים הערביים. ברור שכל חברי הוועדה עומדים על העקרון של שוויון.

אשר לגבולות השיפוט - הוועדה דנה כבר בשאלת כפר-יאסיף. כפי שנמסר לנו תוקנה המפה של הכפר ושטח-השיפוט שלו הוגדל ב-350% בערך.

א. וילנטקה: אבל השאלה היא: מה היה קודם, גם עכשיו כרונת הממשלה היא להחזיר רק חלק מהאדמות.

היו"ר י. ריפתין: עכ"פ, הדבר תוקן בכיוון של הגדלה. השר אמר שגם לגבי התיקון הזה יש ויכוח בין משרד הפנים ובין תושבי כפר יאסיף.

סר לנדמן: בשד שעה בערך התקיים פגישה בין ראש מועצת כפר יאסיף ושר הפנים שבה ידונו על הענין הזה. לנו יש כבר הצעה, ותהיה שיחה על כך. בענין זה תקבלו מינפורמציה נוספת.

היו"ר י. ריפתין: אני מציע שמשרד הפנים יביא לנו כעבור מספר חודשים תכנית למוניציפליזציה של הישובים הערביים, בהתאם להצעתו של ח'כ לנדמן.

2. שונוח

היו"ר י. ריפתין: משרד הפנים מציע לוועדה סיור בן יום אחד בישובים הערביים. ברור שביום אחד לא נספיק לראות הכל, ונצטרך לקיים סיור נוסף.

הוברר שלפני הפגרה לא נוכל לקיים את הסיור המוצע, ואנו נאלצים אפוא לדחות אותו עד לאחר הפסקה, ליום ה', 25 באפריל. הכוונה היא שכל חברי הוועדה ישתתפו בסיור. הכתבים הפרלמנטריים הגיעו מת רצונם להשתתף בו, ואולי אפשר יהיה לצרף שנים-שלושה כתבים, אבל לא את כולם.

בשבע הבא תקיים ועדת הפנים את ישיבתה המחרונה לפני פגרת הפסקה. נשארו לנו כמה ענינים לבירור. מתסול השיב ראש הממשלה על שאלתה בכנסת בענין התגמולים לפצועי כפר-קאטם. הוא אמר שהוא מוכן שפרטי הפיצויים לפצועים יתבררו באחת מוועדות הכנסת. בשאלות פיצויים בדרך-כלל מטפלת ועדת העבודה. עד כמה שהדבר נוגע למשטר-הגבול ולמשטרה - מטפלת ועדת הפנים. ראש הממשלה נוטה לקיים את הבירור בוועדת הפנים. ייתכן אפוא שנצטרך עוד לדון בשאלה זו.

לפני שבועיים קיבלתי מכתב מאת מזרחים דרוזיים המייצגים ציבור מסויים. עיקר טענתם היא בשאלת הגיוס לצבא והיחס הבלתי-הוגן אליהם בשאלה זו. ועדת הפנים מטונה אמנם על ענין העדות, אך לא על ענין הגיוס. אענה אפוא לפונים שאני מעביר את השאלה ליו"ר ועדת החוץ והבטחון.

א.ב.

ישיבת ועדת הפנים
26.3.57

היו"ר י. ריכתיין:

הוועדה לפניית הציבור של הכנסת העבירה אלינו פניה של תושבי מעברת גלעם, לאחר שקיבלה מטלחת בת שלושה אנשים מהמעברה. טענתם היא על המצב החסור במעברה: המצב ההיגייני ועצם גזלת היסוד המעברה. עד כה טיפלה בשאלת המעברות והיסולן ועדת העבודה. הפונים רואים בענין זה גם שאלה טובי ציפליה, ואני מבין שיש סרירות סטוייטת במקום. אני מציע אפוא שנשמע אותם. כן נזמין לפגישה גם את נציגי הסועצה המקומית גלעם, שגם אליהם מופנה העתק המכתב של תושבי המעברה. נזמין אותם אפוא לישיבתנו בשבוע הבא, ונזו נחליט לאן לכוון את פנייתם.

מסי
הוועדה טרם טייטה את הטיפול בחוק לתיקון פקודת/העיריות והרשויות המקומיות (פטור). כשהשר הביא את החוק לכנסת, הוא הסתייג מהנקודה הסטריאלית שבו. גם כל המשתתפים בדיון אז התנגדו לכך. בוועדה עצמה לא נתמך החוק. פניתי רשמית לשר הפנים בשאלה כיצד הוא מציע לטפל בחוק זה. לאחר הפגרה נצטרך או להחזיר את החוק לקריאה שניה ושלישית, או למצוא סידור אחר.

(הישיבה ננעלה בשעה 09.45)